

CRONICA EVENIMENTELOR LA AȘM PRIN PRISMA ACTIVITĂȚII COMISIILOR ACADEMICE DE EXPERTI

Dr. hab. **Liliana CONDRATICOVA**
Secretar științific general al AȘM

Pentru promovarea științei și a imaginii Academiei de Științe a Moldovei pe plan național și internațional, perfectarea Raportului anual asupra stării științei în Republica Moldova, precum și consolidarea unor atribuții statutare ale instituției, la AȘM au fost formate un șir de Comisii de experți, și anume: „Schimbări climatice”, „Agricultură”, „Securitate socioeconomică”, „Medicină”, „Nanotehnologii, materiale funcționale și dispozitive electronice”, „Istoria științei”, „Patrimoniul cultural în context european”, care activează deopotrivă cu platformele științifice de dialog, instituite de Academie în septembrie 2019. Astfel, în ianuarie-martie 2024, sub egida acestor comisii academice și platforme științifice au fost organizate o serie de manifestări semnificative.

Anul 2024 a început, tradițional, prin a sărbători pe 15 ianuarie, de ziua nașterii poetului național al românilor Mihai Eminescu, **Ziua Națională a Culturii**. Evenimentul a făcut parte din manifestările științifice și culturale de pe agenda comună a celor două academii-surori – Academia Română și Academia de Științe a Moldovei. Acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, a subliniat în acest context că celebrând cultura națională, ne întoarcem mereu la Eminescu, la zestrea spirituală a națiunii întruchipate de el, la virtuți, la valori, și tot Eminescu ne dă încredere pentru viitor.

Prima parte a ședinței festive s-a desfășurat în Aula Academiei Române, iar cea de-a doua parte – în Sala Azurie a AȘM avându-l ca protagonist pe compozitorul academician Eugen Doga, pentru care poezia lui Mihai Eminescu a fost și rămâne un izvor de inspirație. Remarcând valoarea de unicat a creației componistice a maestrului Eugen Doga, acad. Ion Tighineanu, președintele Academiei de Științe a Moldovei, a precizat că opera eminesciană, rămâne un „spațiu cosmic” inepuizabil, oferind literaților, compozitorilor, plasticienilor noi și noi fațete. În cadrul manifestării, Valentina Naforniță, soprană la Opera de Stat din Viena, a interpretat romanța *Ochiul tău iubit* pe versuri de Mihai Eminescu și muzică de Eugen Doga.

În conformitate cu planul de acțiuni comune ale Academiei de Științe a Moldovei și Academiei Române, aprobat pe data de 4 aprilie 2023, la 24 ianuarie 2024 a fost organizat un eveniment de mare încărcătură istorică – consemnarea a **165 de ani de la Unirea Principatelor Române din 24 ianuarie 1859** și cinstirea memoriei artizanului unirii, Alexandru Ioan Cuza. Cu acest prilej, în Sala Azurie a AȘM au conferențiat doi istorici notorii: membrul corespondent al Academiei Române Ioan Bolovan, director al Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, a relatat despre „Domnitorul Cuza și Unirea de la 1859 în viziunea istoricului Alexandru Lapedatu”, iar membrul corespondent al Academiei de Științe a Moldovei Gheorghe Cojocaru, directorul Institutului de Istorie, USM, a abordat subiectul „Marile Puteri și Mica Unire (context internațional și semnificație istorică)”.

Printr-un eveniment special a consemnat comisia academică „Istoria științei” și **106 ani de la Unirea Basarabiei cu România**. Astfel, pe 27 martie 2024, academicianul Andrei Eșanu, a susținut prelegerea publică „Treptele Unirii, de la Cantemir citire”. El a subliniat că ideea de unitate națională prin istorie, limbă, cultură și tradiții comune pentru românii din toate provinciile istorice, unite într-un singur stat România, ne vine de la Cantemir.

Continuând șirul unor manifestări evocatoare, la 19 martie 2024, Institutul Patrimoniului Cultural, în parteneriat cu Academia de Științe a Moldovei și Întreprinderea Editorial-Poligrafică „Știința” au organizat masa rotundă „**Actorul Mihai Volontir: armonia contrariilor**”, cu prilejul aniversării a 90-a a nașterii regretatului actor de teatru și film, doctor honoris causa al AȘM. deputat în primul Parlament al Republicii Moldova, unul dintre semnatarii Declarației de Independență a Republicii Moldova. Comunicările prezentate au dezvăluit particularitățile talentului remarcabil al lui Mihai Volontir, contribuția sa la dezvoltarea artei teatrale și cinematografice.

Patrimoniul cultural ne identifică ca neam și manifestările desfășurate de comisia „Patrimoniul cul-

tural în context european”, se pliază perfect acestui adevăr.

Pe 1 martie, la AȘM a fost sărbătorit Mărțișorul, simbolul primăverii și al noilor începuturi, dar și ziua de naștere a maestrului Eugen Doga, întâmpinat în Sala Azurie de corul de fete de la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din Chișinău (dirijor Mădălina Ganea), care a interpretat celebrul cântec din mult îndrăgitul film *Maria Mirabela* pe versurile lui Grigore Vieru, muzică de Eugen Doga. Un cadou de zile mare a oferit m. c. al AȘM Ion Gagim, prin lansarea cărții sale *Doga și Eminescu: metafizica sunetului sau o carte despre iubire*, apărută la Iași la începutul anului 2024.

Academia de Științe promovează consecvent egalitatea de gen în cultura, procesele și practicile instituționale. Al patrulea an la rând Academia organizează Conferința **„Femeile în cercetare: destine, contribuții, perspective”** dedicată Zilei Internaționale a Femeilor și Fetelor cu Activități în Domeniul Științei, marcată anual la 11 februarie. În anul curent, evenimentul a fost încadrat în cea de-a IX-a ediție a Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine”, organizate în zilele de 8 și 9 februarie de către Academia de Științe a Moldovei, Centrul Mitropolitan de Cercetări Științifice TABOR (Iași, România), Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei (Lviv, Ucraina), Institutul European pentru Cercetări Multidisciplinare (Buzău, România), Universitatea Liberă din Berlin (Germania), Școala Doctorală Științe Umanistice și ale Educației a Universității de Stat din Moldova în colaborare cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” din Iași, Institutul Național de Cercetare în Medicină și Sănătate al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. A fost un omagiu emoționant adus femeilor care au ales să facă carieră în cercetare, dar și, de rând cu acestea, cercetătorilor ucraineni, care, în pofida războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, își continuă activitatea în numele păcii și prosperității.

Problemele agriculturii durabile, a sănătății solului au fost mediatizate de comisia academică „Agricultură” printr-o serie de mese rotunde, conferințe și

prelegeri pentru a atrage atenția autorităților publice asupra caracterului lor stringent. La 5 martie 2024, prof. Rattan Lal de la Centrul pentru Managementul și Sechestrarea Carbonului (Universitatea de Stat din Ohio, USA), laureat al Premiului Nobel pentru Pace (2007) și al Premiului Mondial pentru Alimentație (2020), membru de onoare al AȘM, a susținut online prelegerea **„Agricultura, securitatea alimentară, sănătatea solului și încălzirea globală”**. De asemenea, m. c. al AȘM Boris Boincean a prezentat proiectul de Rezoluție „Cu privire la păstrarea solului – bogăția supremă a Republicii Moldova”, care va fi prezentat spre examinare și aprobare Parlamentului Republicii Moldova.

La sfârșit de martie, prin contribuția comisiei academice „Medicină”, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” Institutul Mamei și Copilului și Ministerul Sănătății au organizat Conferința științifico-practică cu participare internațională **„Actualități în stomatologia pediatrică – stomatologia pediatrică ieri, astăzi, mâine”**, coordonată de acad. Eva Gudumac, la care au participat circa 170 de specialiști din Republica Moldova, România, Ucraina, Turcia, Rusia, SUA. Au fost abordate subiecte precum reabilitarea pierderilor de substanță la adulți și copii în aria oro-maxilo-facială; probleme actuale în stomatologia pediatrică focusată pe asistența neurostomatologică; boala de reflux duodeno-gastroesofagian la copii; evoluția reliefului maxilarului superior la copii cu despicături labio-maxilo-palatine; tehnici minim invazive în practica pedodontică, adenitele cervicale la copii ș.a. De menționat că în cadrul evenimentului au fost înmânate însemnele membrului de onoare al AȘM dnei dr. prof. Norina Consuela Forna de la Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași.

Manifestările organizate de AȘM pe platformele științifice de dialog și în cadrul comisiilor de experți pun accentul pe mai multe probleme ale societății care se impun în mod imperios, implicit ale cercetării, inovării, educației, dezvoltării durabile a Republicii Moldova în conformitate cu obiectivele integrării europene. Aceleași obiective de integrare în spațiul european științific și cultural urmărește și Planul de acțiuni comune, actualizat recent, între Academia de Științe a Moldovei și Academia Română.